

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXXIX. Ob eiuscemodi citationes à Deo exauditas, magno diuinorum
iudiciorum metu affici debere alijs injuriosos, cuiuscumq[ue] status aut
conditionis sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

C A P V T X X X I X.

Ob eiusmodi citationes à Deo exauditas, magno diuinorum iudiciorum metu affici debere alijs iniuriosos, cuiuscung, status aut conditionis sint.

T etiam exemplum faciat Deus, & grandes grandium iniurias, similis exitus metu, refrænet, sæpe preces & vota citationesque exaudit eorum, qui vel à Principibus aut iudicibus iniustē damnati, per vim, ad mortem trahuntur, vel atrocem calumniã patiuntur, à qua eos alius nemo defendit. Itaque, intra conditum certum tempus, aliqui ita citati è vita extruduntur, iudicij sui iudicium subituri; qui alioquin adhuc diu superuixissent. Longanimis quidem est Deus, & dormire multis videtur, sed sæpe etiam repenti, & in furore, arguit peccatores; præsertim cum innocentia iustitiæque oppressa ad eum de terra clamat. Qua de causa Psaltes ait: *Cum innocarem, exaudiuit me Deus iustitia mea.* Et multi sunt, qui vim passi Dei manum, non irritis votis, inuocauerunt, atque idcirco, nunc, in cælo, canunt: *Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua, inter quæ est illud: Quoniam fecisti iudicium meum & causam meam: sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam.* Nam quia iudices sæpe vel ignorance errant; vel affectu præcipitant sententiam; vel dubia pro certis arripiunt; vel probabilem contrarij metū dissimulant; meritò & ipsi à supremo omnium Iudice Deo, cum iudicijs, iustitiisque suis, iudicantur; atque extra ordinem plectuntur, qui alios, contra ordinem, tyrannica crudelitate puniuerunt.

Huius rei, præter superius commemorata exempla, vtile erit & alia recensere. Atque vt, modò dicto militi reo, militem innocentem opponam, narrat Guilhelmus Ferdinandus ab Effrem de Germano milite, iuvene, si ætatem spectes; si ingenium, faceto; eum, cum horâ constitutâ, ad excubias vocaretur; in militum corona stantem, per iocum, dixisse: *Redeunt ad nos excubie, utinam pecunia nuncijs rediret!* Quàm multis iocari capitale fuit! Neque enim animus dicentis & auris audientis semper folent consentire. Adfuit ergo, inter commilitones, etiam tribu-

Ccc

norum

I.

Psal. 4. 2d

Psal. 9. 10

II.

Guilielm.
Ferdin. ab
Ephrem. in
Manuali Po-
litico. lib. 5.
part. 3.

norum aliquis, qui exceptum hoc verbum, tanquam seditiosum, ad archifratrem retulit. Concilium illico vocatur. Trahitur in crimen vox ioco prolata. Censetur miles tumultũ facere voluisse. Capitur. torquetur. capitis damnatur. Non illum excusatio, non innocentia iuuat. Ergo videns nihil prodesse, quidquid obtenderet, quod obtestaretur; inuitabili iam morte, vociferari incipit & magnis clamoribus Capitaneum citare, presentique diem dicere. *Post tres hebdomades, inquit, hac ipsa noctis hora, reddes Deo iusto rationẽ, de sanguine meo.* Sed quasi ventis locutus esset, ita neglectus, hora noctis duodecima, strangulatus, orto die, ad terrorem reliquorum, cum titulo seditiosi in precordiis affixo, expositus est. Ex ea hora Capitaneus consternatus, semper in metu vixit. Elapso termino hebdomadum, ipsa rursus hora duodecima noctis, exijt domo, ad excubias visitandas, ac, ferè in puncto temporis eiusdem, è ponte nauali lapsus, submersusque docuit, neque in bello quidem, vbi disciplina seuerior necessaria est, nimis precipitandum.

III.

Æneas Syl-
uius Euro-
peæ histor.
6.43.

Quod militiae Duci accidit, idem etiam alijs ducibus euenit. Britanniae Armoricae Franciscus Dux praefuit, qui reducem ex Anglia fratrem Ægidium laesae maiestatis falso accusatum, in carcere, barbara immanitate, interemit. Non habuit frater quod confugeret, nisi ad Deum, ad quem prouocauit; effecitque, ut Dux Franciscus, intra breue tempus, de medio sublatus, neque vitam, neque principatum retineret. Nam paulò ante mortem adiurauit vnum è Franciscana familia Patrem, vti iret, fratrique Duci renunciaret, intra diem quadragesimum, ei, coram summo iudice Deo, causam esse peragendam, ac proinde se sisteret. Franciscanus mandato obsequens, ad Ducem, in finibus Normanniae, morantem profectus, fratris mortem & prouocationem denunciauit. Ea denunciatione Dux territus, illicò malè habere cepit, &, crescente in dies morbo, ad condictum diem, expirauit. Scilicet, o Deus, *tu parasti directiones: iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti,* contra fratrem Esau olim, nunc autem, pro fratre, contra Franciscum Ducem; non solum dum *parasti directiones*, hoc est, leges contra homicidium, rectissimas, & ad hominis dirigendos mores, crudelitatemque reprimendam, aptissimas; sed etiam dum contra eundem transgressorem *iudicium & iustitiam* apertissimam exercuisti; neque in annum quidem integrum distulisti. Nimirum, etsi ad tempus patiatur Deus innocentes affligi, cædi, occidi: non obli-

Psal. 98. 4.

obliuiscitur tamen impiorum, quos sæpe, in terris, sæpe etiam, in futuro seculo, plectit. Hoc iudicium, altè cordi imprimite, ô fratres, inter quos sæpe æmulatio parit dissensionem, dissensio exitium; sicut & concordia incrementum. Siquidem, vt Poëta cecinit:

Non caret effectu, quod voluere duo.

Addo huic Duci alterum Ducem, non iam cum fratre, IV. sed cum hoste, immitiùs agentem. Genuensium triremes, è Li- Fulgos. l. I. c. 6. guria, aduersus piratas, emissæ, biremem Gothloanam ceperunt aliquando. Ibi victoriâ insolentes, gubernatorem biremis, extra Drepanum, in ignominiam Siculorum Gotholanorùmque, nocturno tempore, in furcam suspenderunt. Ille, vt vitam conseruaret, ad preces se dimisit; excusationes obtendit, nihil vnquam se Genuensibus nocuisse, protestatus. Omnia frustra. Vt ergo tandem intellexit, plus odium gentis, quàm æquitatem, apud Genuensem trierarchum, valere, iussit illum, se sequi, atq; intra sextum mensem, ante diuinum tribunal, comparere, vt inhumanitatis tantæ rationem redderet. Audiit Deus vocantem; & condito tempore, Ligus diem iudiciūque suum, obiit. Scilicet neq; in hostem est Lemnia manu sæuiendum; qui etiam victus ab homine, vt homo, est tractandus.

Addo & tertium Ducem. Nam auctor est Ioannes Pauli, Rudolphum Austriæ Principem, Equitem Auratum damnasse vt culleo insutus mergeretur; Equitem autem, conspecto Duce, exclamasse: *Dux Rudolphe, ad tremendum Dei tribunal, intra annum te voco: cui ille, cum sarcasmo, irridens responderit: Bene, praito; ego tum adero.* Vertente anno, Dux in febrem incidens appellationis recordatus, seruos affatus dixit: *Tempus mortis meæ instat, & ad iudicium eundum.* Dixit. & vixit. ostenditque, in hac curia, etiam sine vadimonio, non irritam esse vadationem.

Suppetunt & Regum exempla, quibus docetur, innocen- tum citationes sæpiissime non esse irritas. Tradunt Ritus & Mariana, Ferdinandum III. Legionis & Castellæ regem mandasse, vt duo è Caruaialiorum familia, fratres Petrus & Ioannes, ambo nobites, inauditi, tanquam perduellionis rei, & ob meram suspicionem, è turri, vel rupe formidandæ altitudinis, præcipites iacerentur. Hi duo neq; testibus, neq; alijs probationibus conuicti, obiectum crimen constanter negauerunt. Sed quia nihil effecerunt,

Cec 2 negan.

VI.

Ritus l 3 de regib. Hisp. Mariana in Hisp. Annal. lib. 15. c. 11.

negando, innocentia freti, tandem ad diuinum iudicium appellarunt, regique iusserunt denunciari, vt inibi se, ad tricesimum diem sisteret. Non est personarum acceptor Deus; sed omnibus idem. Perinde regem iudicat, ac plebem. Itaque & Ferdinandus, rex animi securus, cum contra Mauros, in castra abiisset, morbo statim tentatus Giennium concessit, atque 7. Idus Septembris, hoc est, ipso postea tricesimo à supplicio Nobilium die, repentinà morte sublatus & in lecto mortuus repertus est, in ipso ætatis flore; annos natus non plures, quàm viginti quatuor, menses nouem. Quo Dei supremi regis iudicio intellecto, proceres & populus rectè dicere potuerunt: *Consecantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum est: & honor regis iudicium diligit. Magnum nomen* quia magni Dei; *terribile*, quia potentissimi regis & reges ipsos iudicantis; *sanctum* quia iustissimi iudicis. Siquidem regia sanctitas dignitasque id exigit, vt rex iudicium diligat; hoc est, vt personam non respiciat, siue ea è stabulo, siue è throno prodeat; vt non dissimulet crimen timore; nec furore exaugeat; vt denique amore iustitiæ conseruandæ iudicet; quod non semper in alteram vitam differt, vt doceat etiam vicarios suos rectè iudicare.

Psal. 98. 3.

VII.
Conrad. in
Chronic.
Moguntino.
& 1. Lipsius
lib. 2. Moni-
tor. polit. c.
II.

Venio à purpura ad purpuram, hoc est, à Regibus ad Cardinales. Nam Anno 1154 Friderico Ænobarbo imperante, Henricus Moguntinus, vel, vt alij volunt, Wormaciensis Præsul, falsò, & per calumniam quasi ad Pontificium inidoneus. Romæ accusatus; Arnoldum misit ad calumniam, diluendam: quam nequam aduocatus magis accendit, corruptosque nonnullos, ad se traxit. Igitur innocens Henricus, à duobus Cardinalibus, quos Pontifex Eugenius III. ad causæ cognitionem delegauerat, iniustè damnatus & abdicatus est, ipso Arnolde ambitioso calumniatore, in locum eius suffecto. Henricus exinde mœrore confectus his postremum verbis iniquos iudices appellauit: *Iniuste iudicastis. Appello igitur ad IESVM Christum aequissimum iudicem; ibi respondebo. venite.* Rem tam seriam illi ioco eludentes, *Cum precesserit*, aiunt, *nos sequemur.* Nemo se tanti facere debet, vt cum Deo audeat iocari; aut à se oppressam iustitiam contemnere. Sera subinde, sed certa est vltio. Siquidem & hi Cardinales, sibi ipsis ludendo vates, Henricum reuera sunt secuti. Henricus enim, post annum ferè & dimidium, fato concessit, Morte illius audita purpurati

purati illi Patres veterem iocum repetentes dixerunt: *Ecce praeceffit, nos sequemur.* O miserè iocosi iudices, non iocum, sed vaticinium vestrum repetiistis. Est, qui audiat iniustè oppressos, Deus. Est, qui iudicia vestra vnam tantùm aurem, & linguam accusantium duntaxat sequentia iudicet, maior iudex. Quamobrem funestum vobis iocum fuisse, euentus docuit. Quippe, vna vos dies ambos morti obiecit, vt author est Nauclerus; nec morti modò subitæ, sed etiam infelici ac miseræ. vnus enim, velut rabie actus, digitos proprios arrodens; alter. Arrij morte, in latrinis foetentem animam efflauit. Ita *contradictiones comprimit fors, & inter potentes quoque dijudicat:* & diuina iustitia, nec purpuras veretur, nec tiaras. Ita Altissimus summos etiam vertices sub se habet. Neq; regias tantùm, sed etiam Imperatorias coronas iudicio arcessit, *qui non accipit personas principum, nec cognouit tyrannum; cum disceptaret contra pauperem: opus enim manuum eius sunt vniuersi.*

Prou. 18. 18.

Iob. 34. 19.

VIII.
Transeo igitur rursus à Cardinalibus ad ipsos Imperatores, qui, cum peccant, Deo soli peccant; nec enim alium, in terris, nisi illum formidant. Narrat igitur Petrus Damiani, *vir valde sanctus & Cardinalitæ dignitatis scriptor,* Othonem I. Imperatorem Romanum, ab Antifite Moguntino Guilielmo (qui filius eius fuerat) propter inimum, cum Adelaide, coniugiũ, Christianã Apostolicãque libertate, grauitè admonitum, ægrè tulisse; atque eapropter comprehensum in custodiam compegisse. Filius vi oppressus Othonem parentem, ad Numinis tribunal, summum iudicem interpellans citauit his verbis: *Die sancto Pentecostes, autè Dominum IESVM iudicem nostrum, uterq; comparebimus, & de capite causam dicemus. Vter noster equitatis lineam transgressus sit, diuinum pandet iudicium.* Neque effectu caruit citatio. Quippe nonis Maij, hoc est, ipso tunc festo Pentecostes, Otho Imperator, in Saxonia, repentina inualitudine extinctus, ad iudicium adductus est, vbi eum filius Guilielmus, & ipse paulò prius humanis rebus ereptus, expectauit. Nimirum & parentes in sobolem possunt esse iniqui, & Cæsares in subditos iniusti, immo & in non subditos. Sed in diuino prætorio idem ius est filio, quod patri; eadem Dice inferiori, quæ superiori. *Ideo viri cordati, audite me; absit à Deo impietas, & ab Omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum, restituet eis. Verè enim Deus non condemnabit frustra, nec omnipotens subuertet iudicium.* Cæsarem posuit iudicem

VIII.

Petr. Dam. l. 2. epist. 15. Baron. An. 973. aliter sentit.

Iob. 34. 10.

dicem reliquorum, in caussis ciuilibus; ipse Cæsar est iudex, in Apoc. 17. 14. omni caussa, *Quoniam Dominus dominorum est. & Rex regum.*

I X. Immo vsque adeò, Isaia testimonio, *Exaltabitur Dominus exercituum, in iudicio, & Deus sanctus sanctificabitur in iustitia*, vt, si vel ipsorum Maximorum Pontificum aures iustissimis defensionibus obstructæ sint, ipse audiat, ad cælum vociferantes, *Innocentes se accusari, damnari, mactari.* Nam, vt non repetam, quod de Cle-

mente V. & Innocentio IV. supra recensui, annotauit Fulgosus, equitem Neapolitanum, ex Templariorum ordine atque coetu vnum, cum alijs Sodalibus suis, vltimo supplicio addictum, ad Clementem VI. & Philippum Pulchrum Francia regem, supplicij sui authores &, è fenestra, spectatores, exclamasse: *Quando mihi, inter mortales, nullus iam superest, ad quem appellem; ad iustum iudicem Christum, qui nos redemit, appello, vt ante eius tribunal, intra annum & diem, vos sistatis, vbi causam meam exponam.* Intra id tempus, vterq; præmatura morte abreptus in diuinum ius ambulauit. Et Clemens quidem repente mortuus est, Philippus autem, non multò post, habuisse etiam se mortem in procinctu. sensit Neque caleulus temporis huic historiae obstat, cui Meierus, Christianus Massæus, & alij consentiunt, qui Papam & regem eodem Anno 1314. tradunt obiisse, illum 20. April. hunc 29. Nouembris. Nimirum non vanè, per Isaia, dixit maximus iudex: *Hos, qui inducauerunt te, ego iudicabo.*

X. Hinc discite, & nunc, reges, intelligite: *erudimini, qui iudicatis terram.* Subijciuntur vobis etiam innocentes; si eos opprimitis, si iniustè iudicatis; habent alium iudicem, ad quem appellent; cui vestra & illorum vita, iuxta est. Itaque id, quod iustum est, iudicate; neque sperate, iudicium de vobis diu procrastinandum; aut mortem adhuc multàm distare. Deus voluntatem timentium se facit, & exaudit orantes: *secundum multitudinem impietatem eorum expelle eos: quoniam irritauerunt te, Domine.* Expellendi sunt è vita, nec digni, quos terra portet, qui tanta iniquitate eam contaminant impiantque, & Dominum irritant. Parcite cachinnis; serua nimis res est. Agit Deus causam suorum. Nec moras vobis promittite; in foribus est vindicta; adeò vt supremus arbiter etià annum, etiam mensem, etiam horam sibi, de iudicio exercendo, præscribi sinat. Quid vos ipsos decipitis? eadem sæpissime sunt, citantis & citati momenta. De Ioanne Turfone, in Gothia iudicium

dicium iniquum adminstrante, Olaus ita scribit: *Quendam capite* Olaus l. 14.
plecti iusserat. Is genibus innixus; en morior iniuste, inquit, teq, voco, histor. Aquil.
hae hora ante tribunal Dei, ut respondeas, cur me innocentem morti lon. c. 20.
condemnes. Vix autem miser carnificis manu obruntatus fuerat, cum
etiam iudex de equo corruit exanimis. Quam verè Siracides dixit:
Deprecatio pauperis, ex ore, usq, ad aures Dei perveniet, & iudicium Eccli. 21. 6.
festinatio adveniet illi: si illi, ergo & aduersario illius. Vnum enim
est iudicium rei & actoris.

Meminerint oppressores isti, Deum Iudicem non solùm. **XI.**
summum, sed etiam optimum, iam dudum hanc de se parabolam
dedisse. *Iudex quidam erat, in quadam ciuitate, qui Deum non timebat,* Luc. 18. 2.
& hominem non reuerebatur. Vidua autem quadam erat in ciuitate il-
la, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me, de aduersario meo. Et no-
lebat, per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum
non timeo, nec hominem reuereor: tamen quia molesta est mihi haec vi-
dua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillet me. Ait autem
Dominus: Audite, quid iudex iniquitatis dicit: Deus autem non faciet
vindictam electorum suorum clamantium ad se, die ac nocte, & patien- III
tiam habebit in illis? Dico vobis, quia cito faciet vindictam illorum.
Satis erat, si cum iusto & clemente iudice se comparauisset; nunc,
si vidua iudicem ferocem, qui Deum non timebat, & hominem non
reueretur, tamen exoratit; quid innocentes de tam iusto & be-
nigno Deo non poterunt sperare, aut impetrare? *Multum* Iac. 5. 16.
valet oratio iusti, & tantum, vt ipsi Gubernatori orbis quodam-
modo manus iniiciat. Nam etsi firma sunt decreta Dei, vbi tamen
hominis interuenit oratio, decreta sua desinere & velut abrogare
decreuit, cum ea, hac lege, atque conditione temperata sint: Fa-
ciam, nisi obstet oratio, nisi intercedat poenitentia &c. quam, quia vidit
intercessuram, absolutè decreuit, in tali casu, à priore illo con-
ditionato decreto desistere; & vel ordinarium etiam Mundi cur-
sum interrompere. Ita decreuerat, ob peccatum Dauidis popu-
lum, contra voluntatem Dei, numerantis, proque ipsius populi
delictis, peste populum, trium dierum spacio, depopulari; videns
autem plagam, illam magnam, primo statim die, illorum trium-
dierum, vt obseruat Nicolaus de Lyra, aramque & sacrificium ac
orationem Regis poenitentis intuens, duos de poena dies remisit.
Et edificauit, ait scriptura, ibi Dauid altare Domino, & obtulit holo- 2. Reg. 24.
causta & pacifica: & propitiatus est Dominus terrae, & cohibita est pla- 25.
ga ab

Isa. 38. 1.

ga ab Israël. Tres dies assignauerat Dominus ad plagæ illationem; sed oratio & sacrificium Dauidis Domini sententiam reuocauit. Quod etiam oratio Ezechiaë effecit. Iam protulerat Deus mortis sententiam, sed vitam adhuc rex sibi exorauit. *Hec dicit Dominus, ait Isaias: dispone domui tue, quia morieris tu, & non uiues: tunc conuersus Ezechias ad parietem, orauit ad Dominum, fletu magno. Et factum est illico uerbum, ad eundem Prophetam: Vade, & dic Ezechiaë: Hec dicit Dominus Deus patris tui: Audiui orationem tuam, & uidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciam, super annos tuos, quindecim annos, & de manu Assyriorum eruam te, & ciuitatem istam, & protegam eam.* Tanta est vis orationis, ut per eam Ezechias sibi, Dauid ingenti hominum numero, vitam prolongarit; etsi Deus oppositum decreuerit facere, idque decretum, lata sententia, confirmarit. Terreni Principes decreta semel emissa inuolabilia uolunt permanere; nec precibus, nec lachrymis, nec eiulatibus sinunt ea infringi. Non ita inexorabilis est Deus, cuius decretum ac sententiam unius hominis oratio potest reuocare.

XII.

Quin adeo multum ualeat deprecatio iusti, apud Deum, ut quodammodo Deo imperare, & in naturæ ipsius legibus dispensare uideatur. Si gubernatore ciuitatis uigilias obeunte, ei qui facem præfert, miles quispiam diceret: Heus tu, siste gradum, & lumen mihi suppedita, donec de inimico meo me uindicem; an non miraremur audaciam? quid enim hoc aliud esset, quam præcipere ipsi gubernatori, ut expectet, & se duellantem adiuuet? Ita supremus ille totius creaturæ Gubernator, assidue Vniuersum hoc, sua prouidentia, circuit. Sol autem, tanquam fax, fertur, non quòd ipsi lumine hoc opus sit, sed ut se cuncta uidere declaret. Iosue igitur generosus ille miles, contra Chananæos, pugnaturus, ausus est exclamare: *Sol, ne mouearis, contra Gabaon.* Quid est hoc aliud, quàm Soli simul ac Deo præcipere, ut cursum suum & totius uniuersi sistat? nam, sole stante, utique etiam luna & stellæ, atque cælum omne substiterunt, ne debita Mundi symmetria perturbaretur. Enimuerò *stetit sol, in medio cali, & non festinauit occumbere, spatio unius diei: non fuit antea, nec postea tam longa dies, obediente Domino uoci hominis.* Quid cupimus amplius? in diebus Ezechiaë, etiam *retro redijt sol.* tres pueri, in fornace, orando ignem refrigerauerunt. Daniel, in lacu, orando leones mansuefecit. Apostoli, alijque Sancti orando mortuis vitam reddiderunt. Denique ni-

que nihil est, quod orando innocentes, apud mitissimum suum Iudicem Deum, non possint impetrare.

Quid hac digressionem autem, me velle demonstrare putatis? Nempe illud, tametsi alioqui naturæ vires multis tantæ essent, ut adhuc longam ætatem possent prouidere; tametsi etiam ipse naturæ author vitam illis longiorem largiri voluisset; tamen vitam eorum abrumpi, ut non dimidient dies suos, contra quos orant iniuste passi, iniusteque, à iudicibus, magistratibus, aut principibus damnati. Exaudit Deus suos; inimicos autem suorum deducit in puteum interitus. Vnde sequitur: *Viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos.* Et cur non exaudiret orantes, quemadmodum D. Bernardus vir patientissimus alioqui & mansuetissimus orauit? Orauit autem ille quoque, his verbis aliquando: *Tuum, Domine IESV, tribunal appello; tuo me iudicio seruo; tibi committo causam meam. Domine Deus Sabaoth, qui iudicas iuste, & probas renes & corda: cuius oculi, sicut fallere nolunt, ita falli non possunt. Itaque arbiter meus, Domine IESV, de vultu tuo iudicium meum prodeat. Oculi tui videant equitatem; videant, & iudicent.* Illi ergo ipsi, quibus amara est memoria mortis, qui semper in his terris optarent viuere, caueant, ne alios cogant ita orare, & illos ad diuinum tribunal, ex hac vita, ante terminum & tempus, à natura, ab ipso alioqui Deo concessum, euocare. Esto iudices, esto Duces, esto Principes, esto Cardinales, esto Imperatores, esto summi Pontifices sint; *Tros Rutulusue fuit, nullo discrimine habebit,* qui non personas, sed acta solet ad censuram vocare, Deus.

XIII.

Psal. 54. 23.

S Bernard. ep. I. ad Robertum.

Hæc dum ita disputo, scitis quorum peculiariter animis incidat metus tacitus? Conscientia similis culpæ, parem exitum formidat. Certè si, qui paria antehac ausi sunt, non habuere paucos citatores; tamen paria ausuri in metu esse debent, ne & illis Deus iratus vitæ filum incidat. Quinam ergo ex hoc censu sunt? Ex enumeratis historijs id possumus cognoscere. 1. Qui, Saulis instar, æmulatus agunt, & ob virtutis excellentiam, Dauides suos volunt habere occisissimos. 2. Qui beneficiorum immemores, sicut rex Ioas, Zachariam interficiunt (hoc est, eum, qui ab impietate dehortatur) & filios eorum, quorum benignitate ipsi viuunt. 3. Antiochi iniqua imperantes, & tormentis perdentes eos, qui iniqua exequi recusant. 4. Alexandri à fide deficientes, qui eos violentissimè persequuntur, à quibus, in fide, & omni genere disciplina.

XIV.

Supra c. 32. 1. Reg. 24. 13

2. Paralip. 24. 23.

2. Machab. 7. 17.

2. Tim. 4. 15.

D d d disciplina.

ciplinarum, sunt eruditi. 5. Qui Bennoni, qui alijs Ecclesiæ Præ-
 sulibus, qui ipsis Ecclesijs sua eripiunt, nec verentur Dei seruis-
 colaphos infringere, atque ora illa sacrilegè contundere, quibus
 docentur, Deo danda & restituenda, quæ Dei sunt. 6. Qui Gual-
 teros, qui Robertos, viros doctos, & innocentes, in gratiam ca-
 lumniatorum, & eorum, qui iugum omne legum ac obedientiæ ex-
 cutientes, quiduis, contra Superiores, confingere non verentur,
 inauditos iudicant, damnant, exauctorant. Apud quos vilissimi
 adulatores plus valent, quàm aliorum sinceritas & iustitia. Qui de-
 nique, quantum quidem penes illos est, notæ alioqui, & probatæ
 virtutis viros sepeliunt, vt Trosculis suis locum faciant regnandi.
 Et ferunt isti Gualteri æquo animo, quod ferunt: sepulchro tamen
 illorum inscribitur: AD IVSTVM DEI IVDICIVM APPEL-
 LO. Non possunt enim isti minimè Innocentij, & minimè Cle-
 mentes iudices à se pressorum, sine stimulo conscientia, meminif-
 se: quoties præcipitata sententiæ suæ recordantur, vident ab ea.
 AD IVSTVM DEI IVDICIVM APPELLARI, damnatumque
 innocenter, vel de tenebris suis clamare: VENI, MISER, AD
 IVDICIVM. 7. Agrestij, qui ipsis mortuis, de quibus bene lo-
 quendum est, ipsis Diuis non pareunt, & tunc demum eorum no-
 men subhastant, quando se iam ampliùs defendere non possunt.
 8. Qui ipsi Deo non seruiunt Deoque seruire cupientes, cum Leo-
 diensi Præposito, ex ipsis monasterijs retrahunt. 9. Qui Mener-
 cos religiosam disciplinam restaurare nitentes contumelia affectos
 reiiciunt. Neque enim, inter ipsos quoque Religiosos desunt, qui
 vadimonij ciuscemodi digna perpetrent, vt Monachi illius exem-
 plo est comprobatum. 9. Belli Duces, qui etsi magnam habent
 potestatem, ac sæpe etiam seueritatis necessitatem; tamen si ho-
 mines, tanquam bestias habeant, si, pro quouis verbo, arbori in-
 felici milites suspendant, scire debent, etiam militum à Deo habe-
 ri rationem. 10. Tametsi priuati quoque homines, vt iniurias
 possunt irrogare non priuatas tantum, ita mereantur sæpe ad diui-
 num tribunal inuitari; tamen sæpius publici iudices, Principes,
 Reges, & summa capita, ob summam potestatem, summa iniuria
 afficiunt subditos; à quibus, cum ad superiorem, in terris, non pos-
 sit prouocari magistratum; vltima via est, vt ad Deum prouocetur.
 Hi ergo omnes, nisi iustitiam discant moniti, quotquot subditos
 indignè opprimunt, tot metuere debent, prouocatores.

Sed

Sed placet, coronidis loco, subnectere aliud paradigma, quoniam ad hæc tempora peruentum est, vt nulla sufficiant exempla vitij dedocendis. Ordinis Teutonici Magister, diuersos ab officio & dignitate mores amplexus, videri castus, quàm esse malebat. Nomen illi, apud exteros, erat splendidum, sed inclusas eius libidines, qui paulò propiùs accedebant, intuebantur. Quas ipsas tamen vt velo tegetet, amores suos, iuueni mercatori conatus est in matrimonium dare. Iuuenis honestatis amans, quia nolebat coniugem alij communem habere, nuptias excusauit. Timebat enim sibi à nuptiarum conciliatore, à quo sciebat futuram vxorem, eò vsque, inter charas habitam. Repudium hoc, pro exprobratione, interpretatus est Dominus, cui insuper bilem in nasum cociuit, spem se mantelumque nequitiae suae tegendae amisisset. Iuuenis igitur, dum biuiram à se amolitur amorisque Principis, odium sibi parat & exitium. Dum enim tacite quidem, sed vehementer tamen, exæstuat in innocentem, Domini animus, tandem rationem reperit se se vindicandi. Ait eum furem esse. Atque vt accusatio colorem habeat, furti locum, tempus, modum nominat. Inijciuntur iuueni manus, & quia Principi creditur, etiam laqueus. Nec ignorauit Mercator, causam fictam, in iudicio, explicari, veram occultari; noluit tamen ipse, quod res erat, promere; satis illi fuit, deprecari mortem. Quod sanè, oratione luculenta, fecit. Et docuit innocentia eloquentiam. Vtque nihil ad artem pertinens deesset, etiam lachrymæ accesserunt. Sed obstinauerat Princeps, quem neque oratio flexit, neque fletus emolliuit. Quid faceret iuuenis, hac tam viridi ætate, moriturus? Ad vitæ authorem cõfugit, ac innocentiae defensorem Deum. Iam ducebatur, nec procul à morte aberat, cum repente Stentorea voce exclamauit: *Iniuriam patior, iniuste sum damnatus. Ad aliud iudicium appello, ad omnipotentis iudicium prouoco: ibi, qui capitalem in me sententiam tulit, post decimam tertiam diem, sententiae suae reddat rationem.* Hoc iuuenis fuit testamentum, hæc vltima voluntas: immo & verba vltima. Nam mox, collo in restim indito, è sealis deiectus, pependit. Citationem hanc Teutonicus Magister, cum risu, spreuit. At vbi lux tertia decima orbi est reddita, repentino morbo obrutus, in has voces erupit: *O me miserabilem hominem! ecce è vita ei jcior. Hodie mihi causa dicenda est, apud Iudicem omnia scientem.* Hoc vltimum dixit, postea obmutuit: atque vt se sibi vatem fuisse ostenderet,

Ddd 2

deret,

XV.

Kranzius
lib. 13 Vandaliz. c. 2.

deret, illo adhuc ipso die ad diuinum tribunal, ex vita hac est exturbatus. Quod sanè Rigæ, in Liuania, Anno Christi 1407. euenit. Porrò Sirenula illa, quæ repudio furens, innocentis necem non parum promouit, vt & ipsa Numinis iudicia redderet illustriora, ab alio mercatore, de vero furto accusata, iudicio se supplicioque fuga subduxit, fortassè vt iudicium seuerius suppliciumque æternum sustineret.

XVI.

Quàm crebra est ista magnorum Dominorum praxis? quoties tales ab illis nuptæ ac nuptiæ prodeunt? quàm frequenter illos loco mouent, vitæque priuant, & omnibus fortunis exuunt, qui cum claros eos magis, quàm honestos esse nõrint, eorum nequitij & impuritati cooperari noluerunt? Quot hodièque viuerent, & eminent, si teterrimi facinoris ministri, socij, adiutores esse voluissent? Quàm multi omnia diuina humanaque iura, nouo, inaudito, inexpiabili scelere polluunt, nefarioque patriæ se parricidio obstringunt? Quàm doctæ sunt artes, ad eos vexandos, in litem & iudicia trahendos, bonis fortunisque omnibus spoliandos, denique vel carcere, vel mœrore consumendos, qui iniquissimis dominorum sententijs subscribere detrectarunt? An non isti metuere debent, eiusmodi innocentum prouocationes? an nõ meritò formidant pœnas, Deo hominibusque meritas debitasque se persoluturos? architectos constituunt, condiciones ponunt, aureos montes promittunt; absolutis autem & ad fastigium perductis palacijs, mercedis loco, litigant, & magistratui operarios obijciunt, vt non solùm nihil expendere illis pecuniarum teneantur; sed etiam, ob occultum crimen, contra fidem datam, proditum, capite minuantur. An tales ad diuinum tribunal non prouocent? Immo an tales summus rerum arbiter

Iob. 36. 22. non exaudiat? Ecce Deus excelsus in fortitudine sua, & nullus ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius? aut quis potest ei dicere? operatus es iniquitatem. Non plectit semper extra ordinem? at satis est, ad metum, plecti meruisse.